

Katowice 09.10.2023r.

Prof. UE dr hab. Adam Samborski
Katedra Zarządzania Przedsiębiorstwem
Uniwersytet Ekonomiczny w Katowicach

Recenzja rozprawy doktorskiej Katarzyny Zaklikiewicz zatytułowanej „Wykorzystanie obligacji korporacyjnych w modelach biznesowych przedsiębiorstw” napisanej pod kierunkiem naukowym prof. zw. dr hab. Gabrieli Łukasik

Pismem z dnia 17 sierpnia 2023 r. zostałem poinformowany przez Rektora Akademii Górnośląskiej prof. AG dr. hab. Krzysztofa Szaflarskiego o powołaniu mnie na recenzenta rozprawy doktorskiej Katarzyny Zaklikiewicz zatytułowanej „Wykorzystanie obligacji korporacyjnych w modelach biznesowych przedsiębiorstw” napisanej pod kierunkiem naukowym prof. zw. dr hab. Gabrieli Łukasik. Dokumentację odebrałem 21 września 2023 r. Przewód doktorski został wszczęty 26 czerwca 2018 r. w dyscyplinie nauki o zarządzaniu. Zgodnie z art. 179. ust. 1. ustawy z dnia 3 lipca 2018 r. - Przepisy wprowadzające ustawę - Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce „przewody doktorskie [...] wszczęte i niezakończone przed dniem wejścia w życie”¹ ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. - Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce „są przeprowadzane na zasadach dotychczasowych”.² „Dotychczasowe zasady to te wynikające z przepisów ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. z 2017 r. poz. 1789) [...]”.³ W myśl art. 1 pkt. 1 lit. a ustawy z dnia 21 kwietnia 2017 r. o zmianie ustawy o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki oraz niektórych innych ustaw „rozprawa doktorska [...] powinna stanowić oryginalne rozwiązanie problemu

---

¹ Ustawa z dnia 3 lipca 2018 r. - Przepisy wprowadzające ustawę - Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. poz. 1669 z późn. zm.). [https://sip.lex.pl/act/18750401/3386311/przepisy-wprowadzajace-ustawe-prawo-o-szkolnictwie-wyzszym-i-nauce?keyword=Ustawa%20z%20dnia%203%20lipca%202018%20r.%20-%20Przepisy%20wprowadzaj%C4%85ce%20ustaw%C4%99%20-%20Prawo%20o%20szkolnictwie%20wy%C5%BCszym%20i%20nauce&unitId=art\(179\)&cm=STOP](https://sip.lex.pl/act/18750401/3386311/przepisy-wprowadzajace-ustawe-prawo-o-szkolnictwie-wyzszym-i-nauce?keyword=Ustawa%20z%20dnia%203%20lipca%202018%20r.%20-%20Przepisy%20wprowadzaj%C4%85ce%20ustaw%C4%99%20-%20Prawo%20o%20szkolnictwie%20wy%C5%BCszym%20i%20nauce&unitId=art(179)&cm=STOP) (dostęp: 2023-10-14 17:01)

² Ibid.

³ Komunikat nr 18 Rektora Uniwersytetu Jagiellońskiego z 7 października 2019 roku w sprawie: zasad dotyczących przewodów doktorskich, postępowań habilitacyjnych i postępowań w sprawie nadania tytułu profesora wszczętych i niezakończonych przed 1 października 2019 roku https://bip.uj.edu.pl/documents/1384597/141669135/kom_18_2019.pdf/299f2628-6479-4f86-98d3-2e66b597845a (dostęp: 2023-10-14 17:56)

naukowego [...] oraz wykazywać ogólną wiedzę teoretyczną kandydata w danej dyscyplinie naukowej [...] oraz umiejętność samodzielnego prowadzenia pracy naukowej [...]."⁴ Zgodnie z tym rozwiązaniem pozytywna ocena rozprawy doktorskiej uzależniona jest od spełnienia łącznie trzech przesłanek materialnoprawnych. Przesłanka pierwsza to „oryginalne rozwiązanie problemu naukowego”. Kwestia „ustalenia, czy w danym przypadku mamy do czynienia z rozwiązaniem problemu naukowego, w dużej mierze zależy od tego, jak na gruncie danej dyscypliny rozumie się pojęcie nauki, przedmiotu badań oraz metodologii prowadzenia badań naukowych. [...] Ważne jest zarazem, aby rozwiązanie postawionego problemu było oryginalne, co zgodnie z powszechnym rozumieniem tego słowa oznaczałoby, że rozprawa doktorska nie może być kopią ani przeróbką dotychczasowych rozważań w danej dyscyplinie.”⁵ Aby ocenić więc oryginalność rozwiązania problemu naukowego ważne jest ustalenie „pojęcie nauki, przedmiotu badań oraz metodologii prowadzenia badań naukowych”⁶ w naukach o zarządzaniu. „Nauki o zarządzaniu zajmują się powstawaniem, funkcjonowaniem, przekształcaniem, rozwojem oraz współdziałaniem organizacji gospodarczych, przede wszystkim przedsiębiorstw [...]. Nauki o zarządzaniu obejmują zagadnienia, które mają wpływ na podejmowanie w organizacjach racjonalnych decyzji i sprawne ich funkcjonowanie, przyczyniając się do osiągnięcia ich celów. Dotyczą one sprawności działań zespołowych i do ich istoty należą problemy pracy kierowniczej. [...] Nauki o zarządzaniu dążą do formułowania uogólnień teoretycznych dotyczących organizacji w oparciu o ich działania praktyczne, mają charakter aplikacyjny i dążą do formułowania dyrektyw praktycznych.”⁷ Metody badawcze stosowane w naukach o zarządzaniu są metodami charakterystycznymi dla nauk społecznych w tym ekonomicznych. Przy czym „nauki o zarządzaniu posługują się w większym stopniu opisem konkretnych sytuacji, a we wnioskowaniu stosują głównie metody indukcyjne i metody badań operacyjnych.”⁸ Przesłanką drugą oceny rozprawy doktorskiej jest wykazanie się przez kandydata „ogólną wiedzą teoretyczną [...] w danej dyscyplinie naukowej.” Spełniając tą

---

⁴ Ustawa z dnia 21 kwietnia 2017 r. o zmianie ustawy o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 859). <https://sip.lex.pl/#/act/18596294/2203386/zmiana-ustawy-o-stopniach-naukowych-i-tytule-naukowym-oraz-stopniach-i-tytule-w-zakresie-sztuki...?cm=RELATIONS> (dostęp: 2023-10-14 18:02)

⁵ K. Ślebzak [w:] *Komentarz do wybranych przepisów ustawy - Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce [w:] Akademickie prawo zatrudnienia. Komentarz*, red. K. W. Baran, Warszawa 2020, art. 187. <https://sip.lex.pl/#/commentary/587808932/606372?keyword=Komentarz%20do%20wybranych%20przepis%C3%B3w%20ustawy%20-%20Prawo%20o%20szkolnictwie%20wy%C5%BCszym%20i%20nauce.%20Art%20187&tocHit=1&cm=SREST> (dostęp: 2023-10-14 18:57)

⁶ Ibid.

⁷ Komunikat nr 7/2010 Centralnej Komisji do Spraw Stopni i Tytułów Naukowych. Zakres dyscyplin „Ekonomia”, „Finanse” i „Nauki o Zarządzaniu” w ramach dziedziny „Nauki Ekonomiczne”, s. 3

⁸ Ibid., s. 4

przesłankę „kandydat powinien wykazać, że zna i rozumie [...] światowy dorobek obejmujący podstawy teoretyczne, zagadnienia ogólne i wybrane zagadnienia szczegółowe właściwe dla dyscypliny naukowej.”⁹ W przypadku natomiast przesłanki trzeciej, tj. umiejętności „samodzielnego prowadzenia pracy naukowej”, to „należałoby przyjąć, że przesłanka ta jest spełniona, gdy autor rozprawy wykazał, że potrafi wykorzystywać wiedzę z danej dziedziny nauki [...] do twórczego identyfikowania, formułowania i innowacyjnego rozwiązywania złożonych problemów lub wykorzystywania zadań o charakterze badawczym, w szczególności: definiować cel i przedmiot badań, formułować hipotezę badawczą, rozwijać metody, techniki i narzędzia badawcze oraz twórczo je stosować, wnioskować na podstawie wyników prac badawczych do sfery gospodarczej [...]”¹⁰

Ocena oryginalności rozwiązania problemu naukowego

Problem naukowy podjęty w rozprawie doktorskiej dotyczy „oceny roli i miejsca obligacji korporacyjnych w modelach biznesowych, w aspekcie kreacji wartości przedsiębiorstwa.”¹¹ Jak pisze Autorka rozprawy na stronie 286 „Podjęty problem badawczy miał na celu zwrócenie uwagi na istotność wykorzystania obligacji korporacyjnych w modelach biznesowych przedsiębiorstw.”¹² Mgr Katarzyna Zaklikiewicz w rozprawie doktorskiej koncentruje się więc na kwestiach dotyczących modeli biznesu, finansowania działalności rozwojowej przedsiębiorstw oraz tworzenia wartości. Modele biznesowe definiuje się jako „uproszczone reprezentacje propozycji wartości, elementów tworzenia i dostarczania wartości oraz przechwytywania wartości, a także interakcji między tymi elementami w ramach jednostki organizacyjnej”¹³ (tłum. wł.). Modele biznesowe dotyczą sposobów tworzenia wartości, jej przechwytywania i dostarczania klientom.¹⁴ Modele biznesu są więc nierozdzielnie związane z koncepcją tworzenia wartości. Stąd też uzasadnionym jest, że rozważania prowadzone w rozprawie doktorskiej osadzono właśnie w perspektywie tworzenia wartości. Obligacje są formą finansowania dłużnego. Dla Autorki rozprawy doktorskiej „finansowanie długiem jest jednym z najlepiej rozpoznanych i opisanych sposobów finansowania modeli biznesu, jednakże

---

⁹ K. Ślebzak, op. cit.

¹⁰ Ibid.

¹¹ K. Zaklikiewicz, Wykorzystanie obligacji korporacyjnych w modelach biznesowych przedsiębiorstw. Praca doktorska, Akademia Górnośląska, Katowice 2023, s. 7.

¹² Ibid., s. 286.

¹³ M. Geissdoerfer, D. Vladimirova, S. Evans, Sustainable business model innovation: A review, *Journal of Cleaner Production* 198 (2018) 401-416, s. 402, <https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2018.06.240>

¹⁴ D. J. Teece, Business Models, Business Strategy and Innovation. *Long Range Planning* 43 (2010) 172-194, s. 172, doi:10.1016/j.lrp.2009.07.003

wybór właściwego instrumentu nie jest już sprawą tak prostą.”¹⁵ Na gruncie teorii, jak i praktyki ciągle bowiem poszukuje się odpowiedzi na pytanie o optymalną, z punktu widzenia wartości, strukturę finansowania przedsiębiorstw. W rozprawie doktorskiej mgr Katarzyna Zaklikiewicz podejmuje się więc kwestii, które dotyczą funkcjonowania przedsiębiorstw oraz zachodzących w nich procesów decyzyjnych. Tak zdefiniowana perspektywa badawcza stanowi przedmiot zainteresowania nauk o zarządzaniu. Wykorzystane w rozprawie metody badawcze są metodami stosowanymi w naukach społecznych, w tym w naukach o zarządzaniu. W rozprawie doktorskiej w części „zasadniczej” badań mamy bowiem do czynienia ze szczegółową analizą i oceną „wykorzystania obligacji korporacyjnych w modelach biznesowych przedsiębiorstw – studia przypadku.”¹⁶ Badaniu poddano cztery przedsiębiorstwa, tj. Dom Development S.A., COMP S.A., VOXEL S.A., PCC ROKITA S.A. W rozprawie doktorskiej w części „porównawczej” dokonano natomiast porównania „elementów tworzenia wartości przedsiębiorstw” wykorzystujących „obligacje korporacyjne.”¹⁷ Dane do badań pozyskano z dokumentów badanych przedsiębiorstw oraz ogólnie dostępnych statystyk. W rozprawie doktorskiej wykorzystano w przeważającej mierze metody badań niereaktywnych.¹⁸ W tym miejscu należy jednak zaznaczyć, że sam sposób postępowania badawczego nie jest do końca jasny, o czym piszę szerzej w części „Ocena umiejętności samodzielnego prowadzenia pracy naukowej”. W mojej opinii również rozłożenie akcentów w części teoretycznej pracy jest nie do końca właściwe, co omawiam w części „Ocena ogólnej wiedzy teoretycznej kandydata w dyscyplinie nauki o zarządzaniu.”

Reasumując, podjęty w rozprawie doktorskiej problem naukowy oraz sposób jego rozwiązania w mojej ocenie, wykazuje pewne cechy oryginalności. Rozprawa doktorska nie jest zatem „kopią ani przeróbką dotychczasowych rozważań”¹⁹ prowadzonych na gruncie nauk o zarządzaniu. Autorka koncentrując się na istotności „wykorzystania obligacji korporacyjnych w modelach biznesowych przedsiębiorstw”²⁰, otwiera zupełnie nowe obszary badawcze do tej pory mało eksploatowane w Polsce na gruncie nauk o zarządzaniu.

Ocena ogólnej wiedzy teoretycznej Kandydatki w dyscyplinie nauki o zarządzaniu

---

¹⁵ K. Zaklikiewicz, op. cit., s. 5.

¹⁶ Ibid., s. 149.

¹⁷ Ibid.

¹⁸ E. Babbie: Podstawy badań społecznych. Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2009, s. 356.

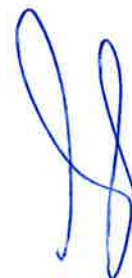
¹⁹ K. Ślęzak, op. cit.

²⁰ K. Zaklikiewicz, op. cit., s. 286.

Na ocenianą rozprawę doktorską składają się wstęp, cztery rozdziały, zakończenie, bibliografia, streszczenie, spis rysunków, spis tabel, spis załączników, załączniki oraz tablice. Warstwę teoretyczną pracy tworzą trzy pierwsze rozdziały. Rozdział czwarty to „praktyczna ocena wykorzystania obligacji korporacyjnych w modelach biznesowych przedsiębiorstw.”²¹ W rozdziale pierwszym zatytułowanym „Modele biznesowe jako podstawa działalności i rozwoju przedsiębiorstw” dokonano charakterystyki modelu biznesowego, osadzono model biznesowy w zarządzaniu strategicznym, określono miejsce i rolę „decyzji finansowych w modelach biznesowych”, a także przedstawiono „wartość przedsiębiorstwa jako fundament modelu biznesu.” Zwrócono tu więc uwagę na kluczowe dla nauk o zarządzaniu kwestie. Prowadzone w tej części pracy rozważania osadzone zostały w aktualnej, dobrze dobranej literaturze przedmiotu. W rozdziale drugim „Rola i miejsce obligacji korporacyjnych w modelach biznesowych przedsiębiorstw” opisano obligacje korporacyjne w kontekście rynku kapitałowego, dokonano ich klasyfikacji. Starano się również pokazać ich miejsce w modelach biznesowych oraz rolę w kreowaniu wartości. Autorka dotarła do kluczowej dla poruszanych kwestii literatury przedmiotu. W mojej ocenie w tej części pracy zabrakło jednak szerszego odniesienia się do teorii struktury kapitału oraz do kosztu kapitału, tj. kwestii niezwykle istotnych w przypadku poruszania problematyki wartości przedsiębiorstwa. Zasadniczo zubożyło to prowadzone w dalszych częściach rozprawy rozważania. Kontynuując ten wątek oceny uważam, że nie było potrzeby aż tak szczegółowo omawiać problematyki rynku obligacji, gdyż można to było zrobić w sposób bardziej syntetyczny. Tak szczegółowa analiza tego rynku nie wynikała bowiem z przyjętych celów badawczych. W rozdziale trzecim „Determinanty wykorzystania obligacji korporacyjnych w modelach biznesowych” Autorka rozprawy dokonała klasyfikacji „czynników wykorzystania obligacji korporacyjnych w modelach biznesowych”, pokazała koszty związane z emisją obligacji, zestawiła rynek obligacji z sektorem bankowym, scharakteryzowała rynek Catalyst, opisała charakterystyczne dla rynku obligacji korporacyjnych pojęcie ryzyka emitenta i inwestora, modele biznesowe starała się połączyć z relacjami inwestorskimi. I tutaj rozważania osadzono w aktualnej literaturze przedmiotu. Zauważam jednak, że w tej części rozprawy doktorskiej nie zostały w sposób przejrzysty i usystematyzowany pokazane „determinanty wykorzystania obligacji korporacyjnych w modelach biznesowych.” Jest to konsekwencją braku szerszego odniesienia się do teorii struktury kapitału oraz do kosztu kapitału w rozdziale drugim. Również i tu

---

²¹ Ibid., s. 3.

szczegółowo opisane różne aspekty rynku obligacji powinny zostać ujęte w sposób bardziej syntetyczny. Ta część rozważań nie realizuje bowiem przyjętych celów pracy.

Pomimo poczynionych uwag, moja ocena ogólnej wiedzy teoretycznej Kandydatki w dyscyplinie nauki o zarządzaniu jest pozytywna. Kandydatka bowiem „zna i rozumie [...] w stopniu umożliwiającym rewizję istniejących paradygmatów światowy dorobek”²² w obszarze, w którym się porusza. Obszar ten w mojej ocenie mieści się w naukach o zarządzaniu.

Ocena umiejętności samodzielnego prowadzenia pracy naukowej

W rozprawie doktorskiej sformułowano cel główny oraz cztery cele pomocnicze. „Celem głównym rozprawy doktorskiej jest ocena roli i miejsca obligacji korporacyjnych w modelach biznesowych, w aspekcie kreacji wartości przedsiębiorstwa.”²³ Cele pomocnicze sformułowano natomiast następująco:

- „Analiza i ocena w jakim stopniu i zakresie wykorzystanie obligacji korporacyjnych decyduje o kształtowaniu wartości przedsiębiorstwa, z uwzględnieniem wartości ekonomicznej i rynkowej”²⁴,
- „Wypełnienie luki poznawczej w zakresie rzeczywistych przesłanek i konsekwencji wykorzystania obligacji korporacyjnych w modelach biznesowych”²⁵,
- „Ocena aktualnego zakresu wykorzystania obligacji korporacyjnych w modelach biznesowych przedsiębiorstw, z uwzględnieniem szans i zagrożeń z tym związanych”²⁶,
- „Ocena rzeczywistych efektów ekonomicznych wykorzystania obligacji korporacyjnych w modelach biznesowych, z wykorzystaniem podstawowych miar analizy finansowej i koncepcji tworzenia wartości”²⁷.

Uważam, że cele zostały sformułowane w sposób poprawny pod względem treściowym i logicznym. Cele pomocnicze wiążą się z celem głównym rozprawy, który ma charakter ogólny. Służą one z jednej strony uszczegóławianiu celu głównego, z drugiej - rozszerzeniu perspektywy badawczej.

Z analizy celu głównego wynika, że przedmiotem badań jest „ocena roli i miejsca obligacji korporacyjnych w modelach biznesowych, w aspekcie kreacji wartości przedsiębiorstwa.”²⁸ Autorka rozprawy doktorskiej twórczo łączy problematykę obligacji

---

²² K. Ślebzak, op. cit.

²³ K. Zaklikiewicz, op. cit., s. 7.

²⁴ Ibid.

²⁵ Ibid.

²⁶ Ibid.

²⁷ Ibid.

²⁸ Ibid.

korporacyjnych, modeli biznesu i tworzenia wartości. Ten aspekt rozprawy doktorskiej oceniam pozytywnie.

W rozprawie doktorskiej przyjęto hipotezę główną i trzy hipotezy pomocnicze. Hipoteza główna to „Wykorzystanie obligacji korporacyjnych w modelu biznesowym decyduje o wzroście, konkurencyjności i efektywności działania przedsiębiorstwa, co wpływa na wartość ekonomiczną i rynkową.”²⁹ Hipotezy pomocnicze zostały sformułowane w sposób następujący:

- „Polskie przedsiębiorstwa dostrzegają konkurencyjność rynku obligacji w stosunku do sektora bankowego i w coraz większym stopniu wykorzystują emisję obligacji w modelach biznesowych”³⁰,
- „Przedsiębiorstwa najczęściej korzystają z tradycyjnych obligacji, co wynika z niepewności i zmienności warunków rynkowych, niedostatecznej wiedzy przedsiębiorców oraz trudnych procedur stosowania bardziej złożonych instrumentów finansowych”³¹,
- „Wykorzystanie obligacji korporacyjnych w modelach biznesowych pozwala skutecznie zarządzać ryzykiem finansowym przedsiębiorstwa.”³²

W mojej ocenie pomiędzy hipotezą główną i hipotezami pomocniczymi została zachowana spójność. Niemniej jednak zarówno hipoteza główna, jak i hipotezy pomocnicze są sformułowane w sposób mało ostry i zawierają pojęcia wieloznaczne. Pojęcia te nie zostały dostatecznie doprecyzowane w treści rozprawy, co utrudniło w dalszej części pomiar ilościowy badanych zjawisk i weryfikację przyjętych hipotez. Pozytywnie oceniam natomiast logiczne powiązanie celów badawczych z hipotezami.

Część metodyczna rozprawy doktorskiej została opisana w rozdziale czwartym w punkcie pierwszym zatytułowanym „Założenia i koncepcja badań empirycznych.” Autorka opisuje tu procedurę badawczą i sposób doboru próby do badań, charakteryzuje studia przypadków oraz opisuje wykorzystane narzędzia badawcze. Opis przyjętego postępowania badawczego jest jednak mało przejrzysty. Postawienie hipotez świadczyłoby o zastosowaniu podejścia ilościowego oraz wymagałoby wykorzystania szerokiego wachlarza metod oferowanych na gruncie statystyki. Zastanawiające jest jednak to, że na stronie 152 rozprawy Autorka pisze „W wyborze próby do badania jakościowego kierowano się oceną polegającą na doborze takich przypadków – osób, materiałów, miejsc, zdarzeń – które tworzą kompletny

---

²⁹ Ibid.

³⁰ Ibid.

³¹ Ibid., s. 7-8.

³² Ibid., s. 8.

(zróżnicowany) zbiór empirycznych przykładów umożliwiających pogłębione rozpoznanie badanego zjawiska oraz realizację celów badania³³. Wobec powyższego rodzi się pytanie o sposób zastosowanego podejścia badawczego, czy jest on jakościowy, czy też jakościowo-ilościowy, a może ilościowo-jakościowy? Autorka rozprawy wyraźnie tego nie wskazuje, co w mojej ocenie burzy klarowność postępowania badawczego. W podejściu jakościowym formułowanie hipotez byłoby zbędne. Wystarczyłoby poprzestać na pytaniach badawczych.³⁴ Jeżeli natomiast hipotezy badawcze zostały postawione, to w rozprawie doktorskiej zabrakło wyraźnego wskazania konkretnych metod badawczych, które zostały wykorzystane do weryfikacji poszczególnych hipotez. W mojej ocenie w sposób mało przekonujący został też uargumentowany sposób doboru próby badawczej.

Wnioski z przeprowadzonych badań znaleźć można w rozdziale czwartym w punkcie „Wnioski końcowe” oraz w części „Zakończenie”. Większość prezentowanych wniosków sformułowano w sposób poprawny. Zabrakło jednak wyraźnego wyeksponowania ograniczeń, które wynikają z przyjętej procedury badawczej. W części „Zakończenie” Autorka rozprawy doktorskiej odniosła się do postawionych we wstępie pracy celów i hipotez badawczych. Pokazała sposób w jaki zostały zrealizowane przyjęte cele badawcze. Do tej części zakończenia w warstwie merytorycznej nie mam większych uwag. Niedopracowana natomiast jest strona językowa tekstu. Formułowane zdania są często zbyt długie, a przez to mało zrozumiałe. Np. na str. 287 Autorka pisze: „Przeprowadzona analiza czynników kształtujących modele biznesu, związków i zależności pomiędzy wykorzystaniem obligacji a kreacją wartości, a także empiryczna ocena efektów ekonomicznych wykorzystania obligacji korporacyjnych w modelach biznesowych badanych przedsiębiorstw z uwzględnieniem kierunków wykorzystania obligacji korporacyjnych pozwoliły na realizację celów pomocniczych.”³⁵ W zakończeniu Autorka rozprawy doktorskiej, jak wspomniano powyżej, odniosła się też do sformułowanych we wstępie pracy hipotez badawczych. Na stronie 289 można przeczytać „Przeprowadzony proces badawczy i zaprezentowane wyniki, dociekania i analizy pozwoliły na zweryfikowanie przyjętych hipotez badawczych”³⁶ przy czym trudno ocenić poprawność weryfikacji hipotez podczas gdy nie zostało dokładnie wskazane, na czym weryfikacja się opiera. Warto w tym miejscu jednak zaznaczyć, iż przytaczane argumenty są ciekawe i inspirujące poznawczo.

---

³³ Ibid., s. 152.

³⁴ Szerzej nt. badań jakościowych np.: D. Yadav, Criteria for Good Qualitative Research: A Comprehensive Review. *Asia-Pacific Edu Res* 31, 679–689 (2022). <https://doi.org/10.1007/s40299-021-00619-0>

³⁵ K. Zaklikiewicz, op. cit., s. 287.

³⁶ Ibid., s. 289.

Pomimo poczynionych uwag całokształt działań w obszarze umiejętności samodzielnego prowadzenia pracy naukowej przez Kandydatkę oceniam pozytywnie.

Konkluzja

Recenzowaną rozprawę doktorską Katarzyny Zaklikiewicz zatytułowaną „Wykorzystanie obligacji korporacyjnych w modelach biznesowych przedsiębiorstw” oceniam pozytywnie. Recenzowana rozprawa doktorska stanowi bowiem oryginalne rozwiązanie problemu naukowego a Kandydatka wykazała się tu ogólną wiedzę teoretyczną w dyscyplinie nauki o zarządzaniu oraz umiejętnością samodzielnego prowadzenia pracy naukowej.

Adam Samborski

